

بزرگداشت روز ملی شهرسازی و گرامیداشت نقش شهرسازان

آیدا دودانگه قره‌آقاجی

مقدمه

روز شهرسازی در تقویم رسمی ایران، مصادف با هشتم آبان ماه، فرصتی ارزشمند برای تکریم و شناخت جایگاه حرفه‌ای است که نقش بی‌بدیلی در شکل‌دهی به کالبد، هویت و کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های انسانی ایفا می‌کند. این روز یادآور تلاش‌ها، چالش‌های پیش روی رشته و حرفه و مسئولیت خطیر متخصصانی است که میان گذشته، حال و آینده شهرها پل می‌زنند و سعی در خلق محیط‌هایی ایمن، پایدار، عادلانه و سرزنده دارند.

اهداف گرامیداشت روز شهرسازی

۱. آگاهی‌بخشی عمومی: آشنایی جامعه با اهمیت دانش و حرفه شهرسازی در پاسخ به مسائل شهری.

۲. تکریم پیشکسوتان: قدردانی از زحمات بنیان‌گذاران، اساتید و پیشکسوتان این حوزه.

۳. انعکاس چالش‌ها: بررسی مسائل پیش روی شهرهای ایران و نقش شهرسازان در مواجهه با آن‌ها.

۴. ترویج اخلاق حرفه‌ای: تأکید بر مسئولیت اجتماعی شهرسازان در قبال جامعه و نسل‌های آینده.

۵. ارتقای گفت‌وگو: فراهم آوردن بستری برای تبادل نظر و ایجاد زمینه ارتقای گفت‌وگو میان دانشگاهیان، متخصصان و مدیران اجرایی.

برنامه‌های معمول در روز شهرسازی

این روز در دانشگاه‌ها، شهرداری‌ها، تشکلهای حرفه‌ای (مانند سازمان‌های نظام مهندسی، انجمن‌ها و نهادهای صنفی و جامعه مهندسان مشاور)، و انجمن‌های علمی با برنامه‌های متنوعی گرامی داشته می‌شود:

همایش‌ها و نشست‌های تخصصی با محوریت موضوعاتی چون:

- توسعه پایدار شهری
- تاب‌آوری شهرها در برابر بحران‌ها (از جمله بحران‌های طبیعی مانند تحولات اقلیمی، کم‌آبی، سیل، زلزله و بحران‌هایی با عامل انسانی)
- عدالت فضایی و دسترسی عادلانه به خدمات شهری و فرصت‌های توسعه
- حفاظت از بافت‌های تاریخی و هویت شهری
- شهر هوشمند و فناوری‌های نوین
- جشن‌ها و مراسم دانشجویی: در دانشکده‌های شهرسازی با حضور اساتید و دانشجویان.
- بازدیدهای میدانی: از پروژه‌ها و ابرپروژه‌های شاخص شهری یا بافت‌های در حال بازآفرینی.
- نمایشگاه‌ها: ارائه طرح‌ها و پژوهش‌های برتر دانشجویی و حرفه‌ای.
- تقدیر از شهرسازان نمونه و پیشکسوتان: با اهدای لوح و نشان تقدیر.

- رونمایی از کتاب‌ها و انتشارات تازه: در حوزه مطالعات شهری.

چالش‌های شهرسازی معاصر ایران

روز شهرسازی همچنین فرصتی برای تأمل در چالش‌های اساسی است که شهرهای ایران با آن روبه‌رو هستند و شهرسازان در خط مقدم مقابله با آن‌ها قرار دارند. از جمله این چالش‌ها؛ پراکنده‌رویی شهری، افت کیفیت و زیست‌پذیری محیط‌های شهری و کاهش سرانه‌های خدماتی و فضای سبز، تخریب بافت‌های باارزش تاریخی و تضعیف هویت شهرها، ناپایداری محیط‌زیست؛ مواجهه با بحران‌هایی چون کم‌آبی، آلودگی هوا، فرسایش خاک، فقدان مدیریت یکپارچه‌ی شهری و ناهماهنگی میان نهادهای متولی امر توسعه شهری و منطقه‌ای.

نقش آفرینی شهرساز در جامعه امروز

شهرساز امروز، تنها یک برنامه‌ریز فیزیکی نیست، بلکه تسهیلگر، میانجی و راهبر است که باید بین خواست‌های اقتصادی، ملاحظات اجتماعی و محدودیت‌های اکولوژیک تعادل ایجاد کند. به نیازهای همه‌ی اقشار جامعه، به‌ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر، حساس باشد. از دانش بومی و مشارکت مردمی به‌عنوان سرمایه‌ی اصلی طرح‌ها بهره گیرد. با نگاهی آینده‌نگر، شهرها را برای تغییرات پیش‌رو آماده سازد.

سخن پایانی

روز شهرسازی تنها یک مناسبت تقویمی نیست؛ یادآور پیمانی است که شهرسازان با مردم و تاریخ می‌بندند. پیمانی برای ساختن محیط‌هایی که نه تنها مکان زندگی، بلکه عرصه‌ی تحقق آرزوها، تبادل فرهنگ‌ها و تجلی عدالت باشد. این روز به همه‌ی کسانی تعلق دارد که نفس‌های شهر را می‌شنوند، برای دردهایش چاره می‌جویند و برای فردای آن طرحی نو در می‌اندازند.